

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

Рўйхатга олинди

№ МО 2-213

2019 йил



Ўзбекистон Республикаси Олий ва
ўрта махсус таълим вазирининг
2019 йил "8" ноябр даги
1023 - сонли буйруғи билан
тасдиқланган.

«ТАЪЛИМ ТИЗИМИ МЕНЕЖМЕНТИ»

йўналиши бўйича олий таълим муассасалари раҳбар кадрларини
қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсининг ўқув дастури

КИРИШ

Дастур Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июндаги “Олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-4732-сон, 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги ПФ-4947-сон, 2019 йил 11 июлдаги “Олий ва ўрта махсус таълим соҳасида бошқарувни ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-5763-сон, 2019 йил 27 августдаги “Олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларининг узлуксиз малакасини ошириш тизимини жорий этиш тўғрисида”ги ПФ-5789-сонли Фармонлари ҳамда 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли, 2019 йил 11 июлдаги “Олий ва ўрта махсус таълим тизимида бошқарувнинг янги тамойилларини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-4391-сонли, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 23 сентябрдаги “Олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларининг малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги 797-сонли Қарорларида белгиланган устувор вазифалар мазмунидан келиб чиққан ҳолда тузилган бўлиб, у замонавий талаблар асосида қайта тайёрлаш ва малака ошириш жараёнларининг мазмунини такомиллаштириш ҳамда олий таълим муассасалари раҳбар кадрларининг касбий компетентлигини мунтазам ошириб боришни мақсад қилади.

Дастур мазмунида Ўзбекистоннинг миллий тикланишдан миллий юксалиш босқичида олий таълим вазифалари, таълим-тарбия жараёнларини ташкил этишнинг норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари, замонавий таълим тизимидаги педагогик инновациялар, таълим менежерининг инновацион компетентлиги, бошқарувда ахборот-коммуникация технологиялари, олий таълимда ахборот муҳитини ривожлантириш, PR-технологиялари, амалий хорижий тил, таълим бошқарувида тизимли таҳлил, стратегик режалаштириш ва қарорлар қабул қилиш технологиялари, шунингдек, олий таълимда сифат маданиятини ривожлантириш масалалари қамраб олинади.

Дастур доирасида берилаётган мавзулар тингловчиларда олий таълимда сифат менежменти тизими, Университет 3.0 модели ва инновацион фаолиятни ташкил этиш, олий таълимда инсон ресурсларини бошқариш, кадрлар буюртмачилари билан ҳамкорлик механизмлари шунингдек, молиявий ўз-ўзини таъминлаш жараёнида таълим муассасалари фаолиятини ташкил этиш ва бошқариш соҳасидаги зарурий янги билим, кўникма ва малакаларни ҳамда компетенцияларни ўзлаштиришга хизмат қилади.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курси куйидаги ўқув модулларидан иборат:

I. Олий таълимнинг норматив-ҳуқуқий асослари

Ўзбекистоннинг миллий тикланишдан миллий юксалиш босқичида олий таълим вазифалари.

Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этишнинг норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари.

II. Илғор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат

Замонавий таълим тизимидаги педагогик инновациялар.

Таълим менежерининг инновацион компетентлиги.

III. Таълим жараёнларида ахборот-коммуникация технологияларини қўллаш

Бошқарувда ахборот-коммуникация технологиялари.

Олий таълимда ахборот муҳитини ривожлантириш, PR-технологиялари.

IV. Амалий хорижий тил

Инглиз тили ва уни ўрганишдаги асосий аспектлар.

V. Тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари

Таълим бошқарувида тизимли таҳлил.

Стратегик режалаштириш ва қарорлар қабул қилиш технологиялари.

VI. Махсус фанлар

Олий таълимда сифат менежменти тизими.

Университет 3.0 модели ва инновацион фаолиятни ташкил этиш.

Олий таълимда инсон ресурсларини бошқариш.

Кадрлар буюртмачилари билан ҳамкорлик механизмлари.

Молиявий ўз-ўзини таъминлаш жараёнида таълим муассасалари фаолиятини ташкил этиш ва бошқариш.

VII. Малакавий аттестация

Курснинг мақсади ва вазифалари

“Таълим тизими менежменти” курсининг мақсади – таълим муассасаларида фаолият кўрсатаётган раҳбар кадрларнинг касбий компетентлигини шакллантириш асосида уларда таълим-тарбия жараёнларини самарали бошқариш малакаларини эгаллашларига қаратилган.

“Таълим тизими менежменти” курсининг вазифаси – тингловчиларда таълим-тарбия жараёнларини ташкил этишнинг меъёрий-ҳуқуқий асосларини ўзлаштириш, таълим муассасасида бошқарув фаолиятини ташкил этиш ва олиб бориш бўйича амалий кўникма ва малакаларни шакллантиришга қаратилган.

Курс якунида тингловчиларнинг билим, кўникма ва малакаларига ҳамда компетенцияларига қўйиладиган талаблар:

“Таълим тизими менежменти” қайта тайёрлаш ва малака ошириш курси бўйича тингловчиларнинг билим, кўникма ва малакаларига ҳамда компетенцияларига қўйиладиган талаблар раҳбар кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш мазмуни, сифати ва уларнинг тайёргарлиги ҳамда компетентлигига қўйиладиган умумий малака талаблари билан белгиланади.

Махсус фанлар бўйича тингловчилар қуйидаги янги билим, кўникма, малака ҳамда компетенцияларга эга бўлишлари талаб этилади:

Тингловчи:

- сифатни таъминлаш тамойиллари ва концепциясини;
- таълимнинг умум сифат менежменти (Total Quality Education Management - TQEM) концепциясини;
- олий таълимда сифатни баҳолашнинг ташкилий ҳуқуқий асоси ва тартибини;
- инновацион фаолиятни ташкил қилишнинг тамойиллари ва концепциясини;
- олий таълимнинг замонавий инновацион моделлари ва унинг самарадорлигини;
- олий таълим тизимида инновацион фаолиятни ривожлантириш стратегиясини;
- олий таълимда инсон ресурсларини бошқаришнинг назарий-услубий асосларини;
- олий таълимда инсон ресурслари салоҳияти ва савиясига таъсир этувчи омилларни;
- олий таълим тизимида ҳамкорликни ташкил этишнинг ташкилий-ҳуқуқий асосларини;
- таълим муассасалари ва корхоналар ўртасидаги шериклик муносабатларини;
- таълим муассасасининг молиявий таъминотининг қонунчилик асосларини;
- молиявий таъминот манбаалари бўйича даромадлар ва харажатларни режалаштиришни;
- таълим муассасасини ўзини ўзи молиялаштириш тизимида ўтишнинг йўллари *билиши* керак.

Тингловчи:

- олий таълимда кадрларни касбий тайёрлаш сифатига таъсир этувчи омилларни таҳлил қилиш;

- олий таълимнинг замонавий инновацион моделларининг самарадорлигини баҳолай олиш;
- олий таълим тизимида инновацион фаолиятни ривожлаништириш стратегиясини сифатли ва самарали тадбиқ этиш;
- олий таълимда инсон ресурсларини бошқариш;
- олий таълим муассасалари ва кадрлар буюртмачилари ўртасида ўзаро ҳамкорликни амалга ошириш;
- олий таълим муассасаси, битирувчи-мутахассис ва кадрлар буюртмачиси ўртасидаги ҳамкорликнинг тўғри йўлга қўйиш;
- молиявий таъминоти манбаалари бўйича даромадлар ва ҳаражатларни режалаштириш *кўникмаларига* эга бўлиши лозим.

Тингловчи:

- олий таълим сифат менежментининг ривожланиш стратегиясини ишлаб чиқиш;
- олий таълим тизимида инновацион фаолиятни ривожлантириш моделларини қўллай билиш;
- университет 3,0 моделининг ташкил қилишнинг хориж тажрибасини амалиётга жорий қилиш;
- таълим соҳасидаги маркетинг хизматларини йўлга қўйиш;
- бюджетдан ташқари маблағларни жалб этиш *малакаларига* эга бўлиши зарур.

Тингловчи:

- таълим менежментининг анъанавий ва инновацион моделини қўллай олиш;
- университет 3.0 модели асосида “Фан-таълим-ишлаб чиқариш” интеграцияси муаммоларини ечиш;
- кадрларни стратегик режалаштириш ва бошқариш;
- таълим муассасаларини ўзини-ўзи молиялаштириш тизимида ўқув, услубий, илмий, маънавий, маърифий ва ташкилий фаолиятини молиявий таъминотини ташкил этиш;
- олий таълим муассасасининг маблағларини тўғри режалаштириш, улардан мақсадли ва оқилона фойдаланиш *компетенцияларига* эга бўлиши лозим.

Курс ҳажми

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курси 288 соатни ташкил этади. Бунда ўқув дастурининг 144 соат ҳажми ишдан ажралмаган ҳолда мустақил малака

ошириш усуллари асосида, 144 соати тўғридан-тўғри (бевосита) малака ошириш шаклида ишдан ажраган ҳолда амалга оширилади. Малака оширишнинг бевосита шаклида бир ҳафтадаги ўқув юкмасининг энг юқори ҳажми 36 соатни ташкил этади. Аттестациядан муваффақиятли ўтган курс тингловчиларига Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июндаги ПФ-4732-сон Фармони 3-илоvasи билан тасдиқланган давлат намунасидаги малака аттестати берилади.

“ТАЪЛИМ ТИЗИМИ МЕНЕЖМЕНТИ” ҚАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА МАЛАКА ОШИРИШ КУРСИНИНГ ЎҚУВ МОДУЛЛАРИ ВА УЛАРНИНГ МАЗМУНИ

I. Олий таълимнинг норматив-ҳуқуқий асослари

1.1. Ўзбекистоннинг миллий тикланишдан миллий юксалиш босқичида олий таълим вазифалари.

Ўзбекистон мустақил демократик тараққиётининг миллий тикланиш босқичида жамият ривожини ва таълим-тарбия соҳасидаги амалга оширилган вазифалар. Ўзбекистоннинг мустақил демократик тараққиёт йўли. Миллий тикланиш босқичи ва унинг ўзига хос хусусиятлари. Жамият ривожини демократия моделларининг хилма-хиллиги. Мамлакатимизда демократик ислохотлар ва фуқаролик жамиятини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари. Мустақил демократик тараққиёт йўлида эришилган ютуқлар ва муаммолар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёев демократик ислохотларни изчил давом эттириш тўғрисида ва унинг амалий, конструктив характери. Ўзбекистон тараққиётининг миллий юксалиш босқичида ҳаракатлар стратегиясининг ишлаб чиқилиши ва унинг устувор йўналишлари. “Халқ давлат идораларига эмас, давлат идоралари халққа хизмат қилсин” ғояси. Халқ қабулхоналари ва виртуал қабулхоналар ҳамда Давлат хизматлари агентлигининг ташкил этилиши – мамлакатимизда демократик ислохотларни жадаллаштиришнинг муҳим омили сифатида. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг БМТ Бош Ассамблеясининг 72-Сессиясидаги нутқининг асосий йўналишлари.

Маъмурий ислохотлар концепцияси. 2019-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини инновацион ривожлантириш стратегияси. Ўзбекистон Республикаси Мактабгача таълим ва Халқ таълими тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциялари. Ўзбекистон Республикасида Оила институтини мустаҳкамлаш концепцияси.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаларида ижтимоий ривожланишнинг устувор вазифалари.

Илм-фан ва таълим-тарбия – демократик жамият ривожланишининг энг зарурий асоси. Ёшлар, оила, махалла, дин ва хотин-кизлар масалларида оид давлат дастурларининг асосий йўналишлари. БМТнинг “Хотин-кизларга нисбатан камситишнинг ҳар қандай шаклларида барҳам бериш тўғрисида”ги Конвенцияси, Халқаро нормалар ва ҳуқуқий стандартларга мувофиқ аёлларнинг ҳуқуқларини таъминлашда Хотин-кизлар қўмитасининг роли ва ваколатлари.

Ўзбекистон Республикаси Президентги Ш.Мирзиёевнинг Ёшлар маънавиятини юксалтириш ва уларнинг бўш вақтларини мазмунли ташкил этиш бўйича бешта муҳим ташаббуси.

1.2. Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этишнинг норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари.

Жамиятда ижтимоий муносабатларни ҳуқуқий тартибга солиш. Таълим соҳасини бошқаришнинг ҳуқуқий асослари. Олий ва ўрта махсус таълим соҳасида бошқарувни ислоҳ қилиш ҳамда олий ва ўрта махсус таълим тизимида бошқарувнинг янги тамойилларини жорий этиш чора-тадбирлари.

Таълим соҳасига оид конун ҳужжатлари ва уларнинг мазмуни. Педагог ходимларнинг меҳнат муносабатларини тартибга солиш. Коррупцияга қарши курашнинг ҳуқуқий асослари ва унинг олдини олиш омиллари. Коррупцияга қарши курашиш соҳасидаги давлат сиёсатининг асосий йўналишлари. Таълим муассасаларида коррупцияни олдини олиш ва унга қарши курашишнинг ҳуқуқий ва маънавий-маърифий асослари. Халқаро меҳнат ташкилоти. Ўзбекистоннинг Халқаро меҳнат ташкилоти билан самарали ҳамкорлиги. Ўзбекистон ратификация қилган Халқаро меҳнат ташкилоти конвенциялари. Олий ўқув юрғлари профессор-ўқитувчиларининг инсон ҳуқуқлари. Гендер муаммолари ва ўқув жараёнида гендер-дифференциланган хулқ-атворнинг таъсирини ҳисобга олиш масалалари.

Конуноти ҳужжатлари тушунчаси ва уларнинг турлари. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Олий таълим тизимида оид қабул қилган фармонлари, қарорлари ва фармойишлари. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Олий таълим тизимида тегишли норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг таълим-тарбия жараёнини ташкил этишга оид норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари. Давлат таълим стандартлари, ўқув режалар ва фан дастурлари ва уларга қўйилган талаблар. Олий таълим муассасаларида талабалар билгимини назорат қилиш ва баҳолаш.

Ўзбекистон Республикаси таълим муассасаларини давлат аккредитациясидан ўтказиш тартибни, таълим сифати назорати.

Таълим жараёнини ташкил этишда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни қўллаш амалиёти ҳамда раҳбар ва педагог кадрларнинг қонун ижодкорлиги ва ташаббускорлиги.

II. Илғор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат

2.1. Замонавий таълим тизимидаги педагогик инновациялар.

Таълимдаги замонавий тенденциялар. Таълимни модернизациялаш, халқаролаштириш, инсонпарварлаштириш. Инновацион фаолият ва унинг ўзига хос хусусиятлари. Таълимдаги инновациялар ва уларнинг классификацияси. Олий таълим муассасасининг инновацион ривожланиш стратегияси. Таълим мазмунини янгилаш, ўқитишнинг инновацион технологияларини амалиётга жорий этиш. Инновацион фаолиятни самарали ташкил этиш ва унинг натижаларини баҳолаш ўзи-ўзини касбий ривожлантириш. Компетенцияларга асосланган ўқитиш. Олий таълимни бошқариш тизимидаги инновациялар. Олий таълимдаги илғор хорижий тажрибалар. Кредит тизими ва ECTS кредитларининг хусусиятлари ва тамойиллари. Кредит тизими асосида таълим-тарбия жараёнини ташкил этиш. Креатив фикрлашга йўналтирилган таълим технологиялари (кейс стади, лойиҳавий таълим, витаген, скампер, дизайн фикрлаш ва бошқалар).

2.2. Таълим менежерининг инновацион компетентлиги.

Инновацион компетентлик ва унинг ўзига хос хусусиятлари. Замонавий таълим менежерининг инновацион компетентлиги мазмун ва моҳияти. Таълим жараёнини инновацион ташкил этиш ва бошқаришда халқаро тажрибалар. Инновацион компетентликни шаклланиш босқичлари. Инновацион компетентлик – инновацион фаолиятнинг пойдевори сифатида. Таълим менежерининг инновацион фаолиятига аксиологик, акмеологик, креатив, деонтологик ва рефлексив ёндашувлар. Таълим менежери фаолиятини илмий ташкил этишнинг ўзига хос хусусиятлари. Инновацион ривожланиш ва новаторлик ғояларини қўллаб-қувватлаш мазмуни, шакл ва усуллари. Инновацион фаолиятда педагогик маҳоратнинг роли. Таълим менежери фаолиятини ташкил этишнинг инновацион шакллари (медиа алоқа, веб. мулоқот, электрон қабул ва бошқалар). Таълим менежери фаолиятини интерактив воситаларни қўллаган ҳолда ноанъанавий тарзда инновацион ташкил этиш воситалари: аудиовизуал воситалар, медиа алоқа, веб, мулоқот, эвристик суҳбат ва бошқалар. Таълим менежери касбий компетентлигини баҳолаш индикаторлари ва унга инновацион ёндошув. Таълим менежерининг инновацион усуллар асосида такомиллаштириш. ОТМ фаолияти йўл харитасини тузиш ва амалга оширишда таълим менежерининг инновацион компетентлиги. Инновацион фаолият диагностикаси ва квалиметрияси.

III. Таълим жараёнларида ахборот-коммуникация технологияларини қўллаш

3.1. Бошқарувда ахборот-коммуникация технологиялари.

Замонавий ахборот коммуникация технологиялари. Давлат бошқарувида уларнинг роли ва аҳамияти. Ахборот-коммуникация технологиялари соҳасида Хукумат қарор ва фармонлари. Жамиятга ахборот коммуникация технологияларини тадбиқ қилиниши ва ривожланиши.

Бошқарувда ахборот-коммуникация технологияларини қўлланилиши. Замонавий ахборот тизимлари (VR, MR, SRM, ERP). Олий таълим бошқарувида ахборот технологиялари ва тизимларининг қўлланилиши.

Очик манбаги маълумотлар оқими - OPEN DATA (очик кодли дастурий таъминот, аппарат таъминот, очик контент, очик таълим, очик таълим ресурслари, очик хукумат, очик билим, очик фойдаланиш, очик. фан ва очик тармок). Катта ҳажмли маълумотлар билан ишлаш принципи (BIG DATA ва MapReduce парадигмаси).

Олий таълим муассасаларининг таълим жараёнини бошқаришга ахборот тизимлари, ахборот технологиялари ва ахборот-коммуникация воситаларини қўллаш. Электрон хукумат. Олий таълим муассасаларининг бошқарувида таълим жараёнларининг назорат қилишда автоматлаштирилган ахборот тизимларини аҳамияти. Олий таълим муассасаларининг бошқарувида электрон хужжат.

Олий таълим муассасаларининг бошқарувида ахборот хавфсизлиги масалалари. Маълумотларни химоялашда субъектларнинг аутентификацияси, зарарли дастурлар ва химоялаш воситалари.

3.2. Олий таълимда ахборот муҳитини ривожлантириш, PR-технологиялари.

Таълимни ахборот муҳити: тузилиши, хусусиятлари, IOT технологиялари, булутли технологиялар, VR технологияларининг ахборот таълимий муҳитидаги роли. Web2,0 технологиялари асосида ахборот таълим муҳитини такомиллаштириш. Электрон таълим ва мобил таълимни ташқил этиш. Таълимий ракамли ресурслар (Очик таълим ресурслар, MOOC ва х.к.). Таълимий илмий тармоқлар. QR-код технологияси асосида электрон ресурсларни ўқув жараёнига тадбиқ этиш механизми. OTMнинг сиртки таълим йўналишларида электрон таълим (масофадан ўқитиш) тизимини жорий этиш механизми.

Медиакомпетентлик, раҳбар ва педагогнинг шахсий, касбий ахборот майдонини Scopus, ScienceDirect, Mendeleу тизимлари асосида такомиллаштириш.

PR-технологиялари. PRнинг назарий, методологик ва хуқуқий асослари. Жамоатчилик билан алоқаларнинг назарий асосларини PR-технологиялари асосида

ўрганилиши. Жамоатчилик билан алоқаларни йўлга қўйиш ва ривожлантиришда ахборот хизмагларининг ўрни. Оқ ва қора PR. Қора PRдан химояланиш усуллари.

IV. Амалий хорижий тил

4.1. Инглиз тили ва уни ўрганишдаги асосий аспектлар.

Хорижий тилни ўрганишдаги замонавий ёндашувлар. Коммуникатив методлардан самарали фойдаланиш. Хорижий тилни ўрганишда грамматиканинг аҳамияти (грамматика ва лексика – A2-B1). Маданиятлараро мулоқот компетенцияси (Ўзбек ва хорижий тилда сўзлашувчи халқлар маданияти, урф-одаглари, анъаналари ҳақида чет тилида гапира олиш). Соҳага йўналтирилган тил кўникмаларини ривожлантириш. Илмий тадқиқотларга йўналтирилган тил кўникмаларини ўзлаштириш, илмий мақолаларнинг аннотациясини тайёрлаш, хорижий адабиётлар билан ишлаш. Хорижий мутахассислар билан мулоқотга кириша олиш кўникмасини шакллантириш. Электрон хатлар ёзиш, хорижий тилда тақдимотлар тайёрлаш. Тингловчини ўз даражасини аниқловчи услублар билан таништириш.

Раҳбарлик фаолиятига оид матнларни ўқиш, уларни тушуна олиш, оғзаки баён эта олиш, бошқарув жараёнлари, ҳамкорлар билан учрашувлар, тақдимотларда хорижий тилдаги мулоқот кўникмаларини ривожлантириш.

Қуйидаги мавзуларни ўрганиш, муҳокама ва таҳлил қилиш: саломлашиш ва шахсий маълумот бериш. Тил ўрганилаётган мамлакатлар маданияти. Ўзбекистон ҳақида. Ўзбекистоннинг машхур инсонлари. Резюме тўлдириш. Касб ва иш фаолияти. Кун тартиби. Дам олиш кунни. Бўш вақтни самарали ўтказиш. Маданий ҳордик. Телефонда суҳбат. Саёҳат. Транспорт. Кашфиётлар. Санъат, фан ва таълим. Вақтни тўғри тақсимлаш. Тили ўрганилаётган мамлакат анъаналари. Таомлар. Мамлакат, миллат ва тил. Даврнинг энг долзарб муаммоларини ўрганиш, муҳокама ва таҳлил қилиш.

V. Тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари

5.1. Таълим бошқарувида тизимли таҳлил.

Тизимли таҳлил модули мақсади ва вазифалари. Тизимли таҳлилнинг асосий принциплари ва тушунчаси. Тизимнинг хусусияти ва тузилмаси. Тизимли таҳлилнинг вазифалари ва принциплари. Тизимли таҳлилнинг ривожланиши ва шаклланиш босқичлари. Тизимли ёндашув ва тизимли тафаккур. Тизимларни таҳлил қилишда аналитик ва сифатли ёндашувлар. Сифатли қарорлар қабул қилиш усулари. Бошқарувда тизимли таҳлил хусусиятлари.

5.2. Стратегик режалаштириш ва қарорлар қабул қилиш технологиялари.

ОТМларда стратегик режалаштириш ва прогностлаштириш (foresight), Стратегик менежмент. Замонавий давлат бошқаруви. Қиска, ўрта ва узок муддатли стратегик режалаштириш. Давлат бошқарувида илғор давлат менежменти ва “ақлли” бошқарув принципларига боскичма-боскич ўтиш. ОТМ бошқарувида стратегик менежмент ва риск менежментининг илғор инсрументлари (усуллари)ни қўллаш. Стратегияни ишлаб чиқиш. Стратегияни амалга ошириш. Стратегияни баҳолаш. ОТМларда бошқарув қарорлари қабул қилишга таъсир этувчи омиллар тахлили. Бошқарув қарорларини қабул қилиш даражалари ва унга таъсир этувчи омиллар. ОТМларда бошқарув қарорлари самарадорлигини баҳолаш. ОТМларда бошқарув қарорлари қабул қилиш тизимининг очкилиги ва шаффофлигини таъминлаш. Бошқарув қарорлари самарадорлигини баҳолаш услулари (функционал тахлил, моделлаштириш, «муаммони идентификациялаш», «дельфи усули», «эксперт баҳолаш» ва ҳаказо). ОТМлар бошқарувида очкиликка асосланган, самарали қарорлар қабул қилиш тизимини татбиқ этиш. Олий таълим муассасаларида самарали жамоатчилик назоратини жорий этиш. ОТМларда жамоатчилик кенгашлари фаолиятини такомиллаштириш.

VI. Махсус фанлар

6.1. Олий таълимда сифат менежменти тизими.

Сифат категорияси тушунчаси. Сифат менежменти тизими моҳияти ва ривожланиш боскичлари. Сифатни таъминлаш тамойиллари ва концепцияси. Таълим сифатини аниқлашга бўлган ёндашувлар. Олий таълимда кадрларни касбий тайёрлаш сифатига таъсир этувчи омиллар. Таълимнинг умум сифат менежменти (Total Quality Education Management - TQEM) концепцияси. Олий таълим муассасаси сифатини аниқловчи кўрсаткичлар. Олий таълимда сифатни баҳолашнинг ташкилий ҳуқуқий асоси ва тартиби. Олий таълим муассасалари аккредитацияси ва рейтингли. Олий таълим муассасасининг сифат сиёсати. Олий таълим сифатини таъминлашнинг миллий тизимлари моделлари. Таълим менежментининг анъанавий ва инновацион модели. Олий таълим муассасаларида Lean-технологияси фойдаланиш муаммолари ва истикболлари. Таълимдаги ислохотлар тажрибалари. Болонья келишуви. Таълимни бошқаришнинг замонавий парадигмалари. Олий таълим сифат менежментининг ривожланиш стратегияси. ОТМ битирувчилари сифатини ошириш.

6.2. Университет 3.0 модели ва инновацион фаолиятни ташкил этиш.

Инновацион ривожланишнинг назарий-услубий асослари. Инновацион фаолиятнинг моҳияти ва ривожланиш боскичлари. Инновацион фаолиятни ташкил

килишнинг тамойиллари ва концепцияси. Инновацион фаолиятни ташкил қилишга бўлган ёндашувлар. Олий таълимда инновация турларини таснифи. Университет 3.0 модели ва унинг самарадорлиги. Глобал инновацион индекс ва унинг моҳияти. Жаҳон иқтисодиётининг глобаллашуви шароитида инновацион ривожланиш - олий таълим тизимини модернизациялашнинг асоси сифатида. Олий таълимнинг замонавий инновацион моделлари ва унинг самарадорлигини баҳолаш усуллари. Олий таълим рақобатбардошлигини таъминлашда Университет 3.0 моделининг ўрни. Иқтисодиётни модернизациялаш шароитида таълим тизимида инновацион фаолиятни ташкил қилишнинг шакллари. Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимида инновацион фаолиятни ривожлантиришнинг замонавий ҳолати ва тенденциялари. Инновацион фаолиятни ривожлантириш инфратузилмасини шакллантириш. Олий таълим тизимида инновацион фаолиятни ривожлантириш стратегияси. Ўзбекистон таълим тизимида инновацион фаолиятни ривожлантиришга таъсир қилувчи омиллар ва уларнинг таснифи. Жаҳон иқтисодиётини глобаллашуви шароитида таълим тизимида инновацион фаолиятни ташкил қилишнинг хориж тажрибаси: Университет 3.0 модели – максуди ва миссияси. Университет 3.0 моделининг ташкил қилишнинг хориж тажрибаси ва унинг Ўзбекистон шароитига мослаштириш имкониятлари. Олий таълим тизимида инновацион фаолиятни ривожлантириш моделлари. ОТМларда таълим жараёнини модернизациялаш ва уларнинг рақобатбардошлигини оширишнинг инновацион моделлари. “Фан-таълим-ишлаб чиқариш” интеграцияси муаммолари ва унинг Университет 3.0 моделидаги ечимлари. “Университет 3.0” моделининг ривожлантириш истиқболлари.

6.3. Олий таълимда инсон ресурсларини бошқариш.

Олий таълимда инсон ресурсларини бошқаришнинг назарий-услубий асослари. Тизимли иқтисодий парадигма ва тизимли менежмент. Инсон ресурсларини бошқариш тамойиллари ва концепцияси. Инсон ресурсларини бошқаришга бўлган ёндашувлар ва уларнинг тахлили. Олий таълимда инсон ресурслари салохияти ва савиясига таъсир этувчи омиллар. Олий таълимда инсон ресурсларини бошқариш жараёни. Олий таълимда инсон ресурсларини режалаштириш. Персонални стратегик режалаштириш. Олий таълимга мутахассисларни ёлғаш. Сифатли иш кучини танлаш ва тараккий эттириш. Олий таълим муассасаларида инсон ресурсларини бошқариш тизимини жорий этиш. Кадрлар савиясини ошириш механизмлари. Инсон ресурсларини бошқаришнинг илгор хорижий тажрибалари ва улардан республикамиз ОТМларида фойдаланиш. Олий таълим муассасаларида инсон ресурсларини бошқариш стратегиясини аниқлаш. ОТМларда таълим жараёнини модернизациялашда инсон ресурсларини бошқаришнинг аҳамияти ва тақомиллаштириш йўллари. Олий таълим

муассасасининг кадрлар сифат сиёсати. Олий таълим муассасаларида инсон ресурслари микдори ва сифатини ошириш истиқболлари ва стратегиялари.

6.4. Кадрлар буюртмачилари билан ҳамкорлик механизmlари.

Олий таълим тизимида ҳамкорликни ташкил этишнинг ташкилий-ҳуқуқий асослари. Таълим муассасалари ва корхоналар ўртасидаги шериклик муносабатлари. Давлат ва жамият тараққиётида таълим ва ишлаб чиқариш интеграциясини таъминлашнинг зарурлиги ва мақсади. Олий таълим муассалалари ва кадрлар буюртмачилари ўртасида ўзаро ҳамкорликни амалга ошириш механизми. Олий таълим муассасаси, битирувчи-мутахассис ва кадрлар буюртмачиси ўртасидаги ҳамкорликнинг тўғри йўлга қўйлиши. Таълим соҳасидаги ҳамкорлик. Илмий тадқиқот соҳасидаги ҳамкорлик. Ишга жойлаштириш ва карьера соҳасида ҳамкорлик. Ахборот технологиялари соҳасида ҳамкорлик. Менежмент ва ривожланиш соҳасида ҳамкорлик. Қулай sanoat муҳитини шакллантириш соҳасида ҳамкорлик. Ишлаб-чиқаришни ташкил этиш соҳасидаги ҳамкорлик. ОТМ ва ташкилот-буюртмачилар ўртасидаги самарадорлик. Буюртмачилар билан ҳамкорликни ташкил этишда иқтисодий механизмлардан фойдаланишнинг муҳим йўналишлари ва уларни такомиллаштириш йўллари. Олий таълим муассасалари ва ҳамкорлар ўртасидаги илғор хорижий тажриба. Таълим соҳасидаги маркетинг хизматларини йўлга қўйиш масалалари.

6.6. Молиявий ўз-ўзини таъминлаш жараёнида таълим муассасалари фаолиятини ташкил этиш ва бошқариш.

Таълим муассасалари молиявий таъминотининг таълим сифатини оширишдаги ўрни ҳамда молиявий фаолиятни бошқаришнинг амалдаги тизими. Таълим муассасасининг молиявий таъминотининг конунчилик асослари. Молиявий таъминоти манбаалари бўйича даромадлар ва харажатларни режалаштириш.

Давлат таълим муассасаларини молиявий таъминоти ва уларни бошқаришнинг хориж тажрибалари. Европа, Осиё Америка мамлакатларидаги давлат таълим муассасаларини молиявий таъминоти ва уларни бошқаришнинг амалдаги тизими.

Таълим муассасаларини молиявий таъминотида бюджет маблағларини ўрни, натижага йўналтирилган молиялаштириш тизимида молиявий фаолиятни бошқариш.

Таълим муассасасининг бюджетдан ташқари жамғармалари, яъни ундирилган туловлар ҳисобига тушумлар, ривожлантириш жамғармаси, инновацион жамғарма, битирувчилар жамғармаси бўйича молиявий фаолиятини ташкил этиш ва бошқаришнинг устивор масалалари.

Таълим муассасасини ўзини ўзи молиялаштириш тизимига ўтишининг зарурияти, аҳамияти, йўллари. Таълим муассасаларини ўзини ўзи молиялаштириш тизимида ўқув, услубий, илмий, маънавий, маърифий ва ташқиллий фаолиятини молиявий таъминотини ташқил этиш масалалари.

VII. Малакавий аттестация

Тингловчиларнинг малакавий аттестацияси касбий, ўқув-методик ва илмий-методик фаолияти натижалари (электрон портфолиода кайд этилган кўрсаткичлари асосида), курсни тамомлагандан кейинги онлайн тест синовлари ҳамда Аттестация комиссиясида битирув ишини химоя қилиш асосида ўтказилади.

Амалий машғулотларни ташқил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Амалий машғулотларда тингловчилар ўқув модуллари доирасидаги ижодий топшириқлар, кейслар, ўқув лойиҳалари, соҳалар билан боғлиқ вазиятли масалалар асосида амалий ишларни бажарадилар.

Амалий машғулотлар замонавий таълим услублари ва инновацион технологияларга асосланган ҳолда ўтказилади. Бундан ташқари, мустақил ҳолда ўқув ва илмий адабиётлардан, электрон ресурслардан, таркатма материаллардан фойдаланиш тавсия этилади.

Мустақил малака оширишни ташқил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Мустақил малака ошириш қуйидаги шакллارни ўз ичига олади: очик ўқув машғулотлари ва маҳорат дарсларини ташқил этиш; иктидорли ва истевдодли талабалар билан ишлаш; илмий конференцияларда маъруза билан қатнашиш; илмий журналларда мақолалар чоп этиш; кўргазма ва танловларда иштирок этиш; илмий лойиҳаларда иштирок этиш; халқаро (импакт-факторли) нашрларда мақолалар эълон қилиш; ихтиро (патент), рационализаторлик тақлифлари, инновацион ишланмаларга муаллифлик қилиш; монография, муаллифлик ижодий ишлар каталогини тайёрлаш ва нашрдан чиқариш; ўқув адабиётлари (дарслик, ўқув кўлланма, методик кўлланма)ни тайёрлаш ва нашрдан чиқариш; фалсафа доктори (PhD) даражасини олиш учун химоя қилинган диссертацияга илмий раҳбарлик қилиш.

Раҳбар кадрларнинг мустақил малака ошириш натижалари электрон портфолио тизимида ўз аксини топади.

Мустақил малака ошириш даврида раҳбарлар асосий иш жойи бўйича малакавий амалиётдан ўтадилар. Малакавий амалиёт даврида раҳбар асосий иш жойи бўйича таълим менежменти ва бошқарув стратегияси соҳасидаги мавжуд иш

тажрибасини таҳлил қилади ҳамда соҳасидаги ислохотларнинг самарадорлигини таъминлаш мақсадида келгусида амалга ошириладиган ишлари бўйича ўз Харакатлар дастурини ишлаб чиқади.

Дастурнинг ахборот-методик таъминоти

Модулларни ўқитиш жараёнида ишлаб чиқилган ўқув-методик материаллар, тегишли соҳа бўйича илмий журналлар, Интернет ресурслари, мультимедиа маҳсулотлари, электрон ва бошқа манбалардан фойдаланилади.

Шунингдек, таълим менежменти масалалари бўйича журналларда чоп этилган илмий мақолалар, халқаро ва республика конференциялари, семинарлар материаллари тавсия этилади.

Адабиётлар рўйхати

I. Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарлари:

1. Каримов И.А. Юксак маънавият – енгилмас куч. Т.: “Маънавият”. –Т.: 2008.-176 б.
2. Каримов И.А. Ўзбекистон мустақилликка эришиш остонасида. Т.: “Ўзбекистон”. –Т.: 2011. -440 б.
3. Мирзиёев Ш.М. Танкидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қоидаси бўлиши керак. –Т.: “Ўзбекистон”. – 2017.– 102 б.
4. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажагимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга кураимиз. – Т.: “Ўзбекистон”, 2017. – 488 б.
5. Мирзиёев Ш.М. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. – Т.: “Ўзбекистон”, 2018. – 591 б.
6. Мирзиёев Ш.М. Халқимизнинг розилиги бизнинг фаолиятимизга берилган энг олий баҳодир. – Т.: “Ўзбекистон”, 2018. – 507 б.

II. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар

7. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон, 2018.
8. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июндаги “Олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизimini янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” ги 4732-сон Фармони.
9. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги 4947-сон Фармони.
10. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизimini янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли Қарори.
11. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 27 майдаги “Ўзбекистон Республикасида коррупцияга қарши курашиш тизimini янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-5729-сон Фармони.
12. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 11 июлдаги “Олий ва ўрта махсус таълим соҳасида бошқарувни ислох қилиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-5763-сон Фармони.
13. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 11 июлдаги “Олий ва ўрта махсус таълим тизимига бошқарувнинг янги тамойилларини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-4391-сонли Қарори.
14. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 27 августдаги “Олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларининг узлуксиз малакасини ошириш тизimini жорий этиш тўғрисида”ги ПФ-5789-сонли Фармони.
15. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 23 сентябрдаги “Олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларининг

малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги 797-сонли Қарори.

III. Махсус адабиётлар

16. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномасини ўрганиш ва кенг жамоатчилик ўртасида тарғиб этишга бағишланган илмий-оммабоп қўлланма. Муаллифлар гуруҳи. – Т.: Маънавият, 2019.

17. Азизходжаева Н.Н. Педагогик технологиялар ва педагогик маҳорат. – Т.: Молия, 2003. – 192 б.

18. Баркалов С.А. Системный анализ и принятие решений.– Воронеж: НПЦ ВГУ, 2010. 662 с.

19. Исмаилов А.А, Жалалов Ж.Ж, Сагтаров Т.К, Ибрагимходжаев И.И. Инглиз тили амалий курсидан ўқув-услубий мажмуа. Basic User/ Breakthrough Level A1/-Т.: 2011. – 182 б.

20. Ишмухамедов Р., Абдуқодиров А., Пардаев А. Таълимда инновацион технологиялар (таълим муассасалари педагог-ўқитувчилари учун амалий тавсиялар). – Т.: “Истеъдод” жамғармаси, 2008. – 180 б.

21. Ишмухамедов Р., Абдуқодиров А., Пардаев А. Тарбияда инновацион технологиялар (таълим муассасалари педагог-ўқитувчилари учун амалий тавсиялар). – Т.: “Истеъдод” жамғармаси, 2009. – 160 б.

22. Спицнадель В.Н. Основы системного анализа. Учебное пособие.– Санкт-Петербург: Издательский дом «Бизнес-пресса», 2000.–176 с.

23. Маҳмудов И.И. Бошқарув психологияси. – Т.: 2006. – 230 б.

24. Маҳмудов И.И. Бошқарув профессионализи: психологик таҳлил. – Т.: “Академия”, 2011. – 154 б.

18. Шарифхўжаев М., Абдуллаев Ё. Менежмент. – Т.: Мехнат, 1999.

25. Фуломов С.С. Менежмент асослари. Т.: “Ўзбекистон”, 2002. -368 б.

26. Attila Pausits. Human Resource Management in Higher Education: Case Studies and Future Scenarios. 2015.

27. Marmar Mukhopadhyay. Quality Management in Higher Education. 2016.

28. João Rosa, Maria, A. Amaral. Quality Assurance in Higher Education: Contemporary Debates (Issues in Higher Education). 2014.

29. Жариков В.В., Жариков И.А., Однолько В.Г., Евсейчев А.И. Управление инновационными процессами: учебное пособие / – Тамбов : Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2009. –180 с.

30. Грибов В.Д., Никитина Л.П. Инновационный менеджмент: Учебное пособие / -М.: НИЦ Инфра-М, 2013. -311 с.: 60x90 1/16. – (Высшее образование). ISBN 978-5-16-004870-3.

IV. Интернет сайтлар

31. www.gov.uz

32. www.press-service.uz

33. www.ziynet.uz

34. www.edu.uz

“КЕЛИШИЛГАН”:

Кадрларни қайта тайёрлаш ва
малакасини оширишни ташкил этиш
ҳамда мувофиқлаштириш бошқармаси
бошлиғи _____ **Ф.Т.Эсанбобоев**

“ _____ ” _____ 2019 й.

М.Ў.

“ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН”:

Олий таълим тизими педагог ва
рахбар кадрларини қайта тайёрлаш ва
уларнинг малакасини оширишни
ташкил этиш Бош илмий-методик
маркази

директори _____ **Т.Т.Шоймардонов**

_____ 2019 й.

